

שש נשים. שלישה תחומים. שנה אחת

המנכ"לית היחידה בחברת הייטק שנסחרת בבורסה, היזמית שמלווה נשים בפריפריה לעמדות מפתח, עורכת הדין שמצביעה על הבעיות והפתרונות בעולם התעסוקה, הבמאית שגרמה לנו להתגעגע לפוליטיקאיות פורצות דרך, התסריטאית שמציעה שינוי במרחב הציבורי והעורכת שחותרת לתחקירים משני מציאות - מסכמות את 2022 ומביטות אל האופק של 2023 בנושא יזמות, הייטק, קריאייטיב, עיתונות, תעסוקה וחקיקה

מאת: מור פלד

21 נשים. בשנה ושבעת החודשים שחלפו בין תחילת 2021 ל-8 באוגוסט 2022 16% מקורבנות הרצח בישראל היו נשים. 93% מהנשים הנרצחות בשלוש השנים האחרונות, נרצחו בידי בן זוגן או קרוב משפחה. מתחילת השנה (עד אוקטובר) התקבלו 5,712 פניות בנושא אלימות במשפחה במוקד 118 שמפעיל משרד הרווחה - 3.6% יותר לעומת התקופה המקבילה ב-2021. כבר היינו בדרך הנכונה: תקציב התוכנית לטיפול באלימות במשפחה עלה מ-60 מיליון שקל (2020) ל-105 מיליון (2021) ל-155 מיליון (2022).

השאלה היא מה יעלה בגורל התקציב הזה בממשלה החדשה. מפלגות השמאל והמרכז בישראל התהדרו במצע מפורט בעניין זכויות נשים ומעמד האישה. במצע של יהדות התורה, לשם ההשוואה, ניתן למצוא התייחסות מפורטת לנשים אך ורק בהקשר לשמירה על המסורת היהודית - הרחבת המשפחה, ביטול מעמד

לעיתים נראה ששנת 2022 מייצגת סוג של אבולוציה הפוכה בכל הנוגע לזכויות נשים. החל מביטול פסיקת בית המשפט העליון בארה"ב מתחילת שנות ה-70 שקבעה כי זכותן של נשים להפסיק את הריון מוגנת על ידי החוקה האמריקאית, ועד להירצחה של מהסה אמיני האיראנית שנעצרה ועונתה על ידי סירת ההדרכה של ממשלת איראן לאחר שלא עשתה חיג'אב. לרגע, או ליתר דיוק למשך 45 יום בלבד, גם הייתה ראשת ממשלה בבריטניה שהספיקה להתפטר. והייתה ראשת ממשלה ראשונה באיטליה, אבל כזו שמתנגדת להפלות, להמתת חסד, לנישואים חד-מיניים ולאימוץ ילדים על ידי זוגות מאותו המין. הפלישה הרוסית לאוקראינה הביאה עמה, כמו בכל מלחמה, צייד נשים פליטות שמנצלים את מצוקתן על מנת להציע להן "הצלה" תמורת שירותי מין. ישראל עברה ממספר שיא של נשים מכהנות לשפל ייצוגי בבחירות שנערכו בנובמבר. זה עולם של גברים.

יותר מ-200 אלף נשים בישראל נפגעות מאלימות מדי שנה, ורק רבע מהן מדווחות לרשויות. בממוצע נרצחות 20 נשים על רקע מגדרי כל שנה, כשהנתונים מראים כי יותר ממחצית מהן הכירו את הרוצח שלהן. דו"ח מרכז המחקר של הכנסת שהתפרסם בנובמבר האחרון לקראת יום המאבק באלימות כלפי נשים, מציין כי מתוך עבירות מין שדווחו למשטרה בשנת 2021, חלקן של הנשים בין הקורבנות היה גדול במיוחד: 82%. בשנת 2020 נרצחו בישראל 29 נשים. בשנת 2021 נרצחו 27 ובשנת 2022 (עד 8 בנובמבר) נרצחו

בשנה ושבעת החודשים שחלפו בין תחילת 2021 ל-8 באוגוסט 2022, 16% מקורבנות הרצח בישראל היו נשים. 93% מהנשים הנרצחות בשלוש השנים האחרונות, נרצחו בידי בן זוגן או קרוב משפחה

שולמית אלוני, מתוך הסדרה 'הנבחרות' בכאן 11 // צילום: יצחק הרדי, אתר הכנסת

גולדה מאיר // צילום: פריץ כהן, לע"מ

"הסיפור על הנשים הפמיניסטיות משנות ה-90, שהיו כל כך מעטות מבחינה כמותית בכנסות ישראל ועדיין הצליחו לחולל מהפך גדול בחקיקה, מבהיר כמה סולידריות נשית היא דבר חשוב וכמה אחריות יש לנו כנשים להתאחד ולהמשיך לפעול"

[אפרת שלום־דנון]

לפוליטיקאיות מכהנות להיפתח מול המצלמה ולדבר בצורה אותנטית על מקומן במערך הזה. "האתגר היה להבין איך להוציא מהפוליטיקאיות משהו אחר כדי שתהיה תחושה של ראיונות אישיים ואינטימיים", היא משתפת. "אני מצפה מעצמי כבמאית להתקרב לדמות כדי לייצר מערכת יחסים שתגרום להן להיפתח ולדבר בכנות – ולא יכולתי לעשות את זה עם חברות הכנסת. היה לי ברור שהקשר האישי יהיה מוגבל כי הן נשים פעילות ועסוקות כל הזמן. אז נפגשתי עם כולן כדי לדבר ולהכיר לפני הצילומים, ועל הסט עצמו כל הצוות היה נשי, וכדי לייצר אינטימיות ככל האפשר נשארו בפנים רק אני, הצלמת והמרואיינת וכל השאר חיכו בחוץ".

במהלך העריכה החלה שלום־דנון להפנים כי זו יכולה להיות סדרה פורצת דרך מכיוון שהיא מביאה למסך עדויות בגוף ראשון של נשים מתקופות שונות שהבשילו כדי לדבר בפעם הראשונה על

של ידועות בציבור, ביטול החוקים הפוגעים בטוהר המשפחה היהודית ועוד. במצע של הבית היהודי, מפלגה שעומדת בראשה אישה, יש סעיפים על שילוב נשים בכל תחומי החברה, והתחייבות כי המפלגה תפעל לעידוד הרחבת השכלתה של האישה. לפי המצע, המפלגה תקדם חוק לפיו בכל תלונה על פגיעה מינית או אלימות יצהיר המתלונן כי לא מדובר בתלונה שווא ויוקם מרשם מתלונני שווא שיהיה פתוח לציבור. כמו כן, ישנו סעיף לטיפול ברווקות מאוחרת. במצע של הציונות הדתית לא ניתן למצוא קטגוריה נפרדת למעמד האישה אבל יש התייחסות ל"ערכי משפחה". במפלגת הליכוד אין התייחסות מיוחדת.

ניתן להתנחם בבשורות הטובות בחקיקה שבכל זאת הביאה לנו 2022: חוק שמירת ערכות האונס שעבר בקריאה שנייה ושלישית במרץ, חוק חיסיון נפגעות אונס ואלימות מינית שעבר בקריאה שנייה ושלישית ביוני, חוק דיווח פערי שכר שעבר פה אחד, חוק איזוק אלקטרוני לגברים אלימים שעבר בקריאה ראשונה, חוק החמרת ענישה על השחתת מודעות על רקע מגדרי שעבר בקריאה טרומית ואושר להצבעה שנייה ושלישית במליאה.

ההיסטוריה של נבחרות הציבור

כדי לדאוג לזכויות נשים, צריך קודם כל נשים. זה נשמע מובן מאלין, אבל זה כנראה לא. אחרת, איך אפשר להסביר את שיעורן הנמוך של נבחרות הציבור בכנסת ביחס לשיעורן באוכלוסייה. 'הנבחרות', סדרה דוקומנטרית בת שלושה פרקים שיצרו אפרת שלום־דנון, אסנת טרבלסי וליאור אלפנט ושודרה בתאגיד השידור הציבורי כאן, עוקבת אחר נשים בפוליטיקה הישראלית לאורך ההיסטוריה. סופה האופטימי, שמתייחס למספר הנשים בממשלה הקודמת, התנפץ על מזח המציאות בכל הנוגע לייצוג נשי עם היוודע תוצאות הבחירות האחרונות.

"הרעיון התחיל מהמשיכה שלי לדמות של גולדה מאיר ורצון לספר את הדמות שלה מזווית אחרת", מספרת שלום־דנון. "מפה לשם, התחלנו להעלות שמות של מנהיגות מהעבר שלא קיבלו את הבמה הראויה להן, כמו מרשה פרידמן, שושנה ארבל־אלמזוליני, גאולה כהן ושולמית אלוני. בסופו של דבר, זה סיפור של יחסי כוח בין נשים לגברים בהנהגה בישראל – שנשלטת ברובה על ידי גברים, עכשיו יותר מתמיד".

לשלום־דנון היה ברור מההתחלה שיהיה קשה יותר לגרום

מירי בירן־מורג // צילום: איל יצהר

מורג. "הסרטון עבור פורום מיכל סלה נוצר בזכות חיבור שלי לשתי נשים מוכשרות כמו שד - לליב סיון, במאית ושחקנית, ונגה ד'אנג'לי, קומיקאית ושחקנית בחסד - יחד הקמנו צוות שנקרא 'קריאייטיב של צרות'. אנחנו חולקות חזון משותף: להעביר מסרים שחסרים בעולם, מסרים נשיים ופמיניסטיים, בהומור ובחוכמה. בשנתיים האחרונות יצרנו סרטונים בטיימינג מדויק 'לכבוד' יום האישה - והפעם לא רצינו לחכות שנה שלמה כדי לייצר שוב מסר משלנו. יצרנו קשר עם פורום מיכל סלה. לשמחתנו, הם לא פחדו משימוש בהומור. למדנו את הקמפיין שלהן לקראת יום המאבק הבינלאומי למניעת אלימות כלפי נשים וכתבנו תסריט. למזלנו, הצלחנו להשיג מימון מחברת אי.איי.איה טכנולוגיות, מה שאפשר לנו להביא צוות צילום ללוקיישן לא פשוט בכלל.

"התסריט שכתבתי עבור עיריית תל אביב הוא חלק מקמפיין מזהים בעיני לקידום שוויון מגדרי, שמטרתו להיאבק בהטרדות במרחב הציבורי. הקמפיין הוא שיתוף פעולה עם איגוד מרכזי הסיוע לנפגעי ונפגעות תקיפה מינית וחברת לוריאל. התסריט המקורי של לוריאל מציג אנשים ונשים שמתערבים כשהם רואים הטרדה, אבל שאפתי למשהו טיפה יותר מתוחכם ונוגע והגעתי למסקנה שאם לי יש קול בראש שמטריד אותי כשאני נתקלת בדברים ברחוב - כולם כנראה מתנהגים פחות או יותר כמוני, ומשם, בבירינסטורמינג משותף הגיע הרעיון של 'להשמיע' את המחשבות של העדים".

את המאבק האישי והקולקטיבי שלה נגד עולם הפרסום המזדיף ניחוח שוביניסטי ולעיתים מיוזגני הן ברמת ההתנהלות הפנים־משרדית, שכוללת לא פעם התעמרות, הטרדות ותנאי עבודה קשים, והן בתוצרים שנראים על המסכים, שמנציחים את חוסר השוויון המגדרי, מנהלת בירן־מורג עם חשיפת סיפורים על הטרדות ופרסומם ברחבי הרשת. "לצערי, הסיפורים שהגיעו אליי מתפזרים על פני שמות רבים מדי במקומות רבים מדי", היא אומרת, "ואני מפצירה כאן בנשים להמשיך לשתף. השנה הגיע אליי סיפור על מנהל במשרד פרסום שהטריד נשים ולא פוטר גם לאחר שכמה נשים עזבו בגללו, וההנהלה הייתה מודעת למקרה. העליתי בקבוצה שאלה: 'מה אפשר לעשות עכשיו, כשאני יודעת שהמצב לא מטופל באחד המשרדים הגדולים שאמור להיות אוריים ותומים לכולנו, בטח אחרי המקרים שיצאו לאור בשנה שעברה?'. בתרחיש החלומות שלי אני מפרסמת את

הסיפור הנשי הפמיניסטי של בית הנבחרים. "הסיפור על הנשים הפמיניסטיות משנות ה־90, שהיו כל כך מעטות מבחינה כמותית בכנסות ישראל ועדיין הצליחו לחולל מהפך גדול בחקיקה, מבהיר כמה סולידריות נשית היא דבר חשוב וכמה אחריות יש לנו כנשים להתאחד ולהמשיך לפעול. את הסדרה סיימתי הרבה יותר פמיניסטית ועם תודעה מנוסחת ומגובשת יותר מזו שאיתה יצאתי לדרך. ולמרות המציאות החדשה שאמורה להעבי על מצב הנשים, אפשר בכל זאת לשאוב אופטימיות מהסדרה בכל מה שקשור למציאת נקודות החיבור בין שני קטבים במטרה להביא את השינוי".

קריאייטיב שבועט בבטן

אחת מיצירות המדיה הבולטות בכל הנוגע לזכויות נשים ולהתמודדות היומיומית שלהן עם המציאות המרה, היא מור בירן־מורג, אשת קריאייטיב וסושיאל שמנהלת את קבוצת הפייסבוק 'צריכה את זה לאתמול' יחד עם מרינה פאפ. השנה בלטו במיוחד שני תסריטים שכתבה לשני סרטים קצרים - 'הוריקן', סרט שנוצר עבור פורום מיכל סלה בהשתתפות סוול אריאל אור, ז'יל בן־דוד ואסתי זקהיים, ומטפל ברגישות ובעדינות עם טאץ' קומי־טרגי בנושא הבער של אלימות כלפי נשים; וסרט עבור עיריית תל אביב המיועד לאזרחים שנתקלים בהטרדות מיניות במרחב הציבורי ו"משמיע" את מחשבותיהם של עדי הראייה המתלבטים מה לעשות. "כל הדברים היפים שהשגתי בשנים האחרונות הגיעו הודות לחיבור שלי עם הנשים הנכונות בזמן הנכון", מדגישה בירן־

"כל הדברים היפים שהשגתי בשנים האחרונות הגיעו הודות לחיבור שלי עם הנשים הנכונות בזמן הנכון. לליב סיון, נגה ד'אנג'לי ואני הקמנו צוות שנקרא 'קריאייטיב של צרות'. אנחנו חולקות חזון משותף: להעביר מסרים נשיים ופמיניסטיים, בהומור ובחוכמה"

[מור בירן־מורג]

אין הוא גזור עלי, הוא גמור עלי, הוא אורה אותי כאילו...

הסרט 'הוריקן' שנוצר עבור פורום מיכל סלה // צילום: באדיבות 'קריאייטיב של צרות'

חנה רדו // צילום: חן שקליאר

אפרת שלום-דרון // צילום: תמר טל ענתי

"לא אקרא בחיים כתבה או ספר שאין בהם ציטוטים של נשים או תמונה של נשים. החברה האזרחית לא צריכה להכחיד אותנו. כשיש נשים בדירקטוריונים, בממשלות ובמיזמים – יש יותר פרקטיקה. העולם העסקי בישראל מתקדם – עד שזה מגיע לנשים"

[חנה רדו]

לימודית שמתמחה בהכשרת מנכ"ליות העתיד לצד קידום נשים כשותפות בכירות במשרדי עורכי דין, בסטארט-אפים ובתחום הפיננסים, באמצעות רכישת ידע והכשרה לעצמאות כלכלית. "אני בחיים לא אקרא כתבה או ספר שאין בהם ציטוטים של נשים או תמונה של נשים", אומרת רדו בנחרצות. "החברה האזרחית לא צריכה להכחיד אותנו. כשיש נשים בדירקטוריונים, בממשלות ובמיזמים – יש יותר פרקטיקה. העולם העסקי בישראל הוא כל כך מתקדם – עד שזה מגיע לנשים".

מיעוט הנשים בתעשיית ההייטק

לפי דו"ח של רשות החדשנות, בשנים 2012-2020 שיעור הנשים בהייטק מתוך כלל השכירות במשק עלה ב-0.7%, בעוד שיעור הגברים עלה ב-2.6% - כמעט פי ארבעה. ב-2021 עמד שיעור הנשים בחברות ההייטק על 25%-30% בלבד - מה שמהווה, לפי הדו"ח, את אחד החסמים העיקריים להגדלת מספר עובדי ההייטק הכללי במשק.

טלי שם-טוב היא האישה היחידה בישראל שעומדת בראש חברת טכנולוגיה ציבורית שנסחרת בבורסה בת"א, ספידווליו, ואף משמשת כמנכ"לית ובעלים בחברות הטכנולוגיה קודוליו ורוול דאן. היא יזמה מחנה טכנולוגי שמאפשר לחסרי ניסיון להיכנס לתחום ההייטק תוך התחייבות כי לפחות 50% מהמשתתפים יהיו נשים. "אין ספק שישנה מגמת שיפור בשנים האחרונות ויש נשים מאוד מוכשרות שמובילות חברות, אבל זה ממש עוד

שם המשרד וכנראה את שמו של המטריד כדי שלא יגיע למקום נוסף, אבל בתרחיש המציאותי אין לי כסף ספייר גם לתביעות דיבה וגם לשלושה ילדים ולכן העליתי את הפוסט כשאלה אנונימית. באורח פלא, החליטו לפטר אותו שבוע אחרי פרסום הפוסט שלי. איזה צירוף מקרים מדהים. מעציב אותי שנקטו מעשים רק אחרי שהתעורר פחד שהמקרה ידלוף החוצה, ולא בעקבות עצם ההטרדה".

צעד ראשון לעבר הפסגה

חנה רדו, יזמת עסקית וחברתית ובעברה משנה למנכ"ל מקאן תל אביב ומקימת מקאן ואל, הקימה את ארגון סופרסונס ב-2014 במטרה לקדם שוויון מגדרי בצומתי השפעה והכרעה בישראל. רדו משמשת עד היום כנשיאת הארגון ופועלת ליצירת שוויון מגדרי ולחיזוק מעמד האישה בישראל ובעולם.

הנתונים המעודכנים שהיא מציגה על המגזר העסקי והציבורי מעלים תמונה מדאיגה. רק שלישי מעובדי ההייטק הן עובדות. שיעור הנשים בתפקידי ניהול בכירים עומד על 22.6% בלבד. פחות מ-10% מהסטארט-אפים מובלים בידי נשים, שמהוות רק 16% מתוך השותפים בקרנות הון סיכון. לפי מדד המגזר של 2020, נשים מהוות 23% בלבד בדירקטוריונים של החברות הציבוריות.

במגזר הציבורי המצב בכי רע. בממשלה הקודמת כיהנו תשע נשים, שיא היסטורי. בבחירות לכנסת ה-25, בנובמבר האחרון, נבחרו 29 חברות כנסת, 24% מכלל חברי הכנסת הנבחרים. מספר הנבחרות נותר כמעט ללא שינוי מאז הכנסת ה-20 שנבחרה ב-2015. בקואליציה המיועדת של הגוש בראשות בנימין נתניהו יהיו רק תשע נשים לעומת 30 בקואליציה היוצאת. אמנם ישראל יכולה להתהדר בכך שכינהנה פה ראשת ממשלה, גולדה מאיר, אבל בשאר הפרמטרים היא מפגרת אחרי רוב מדינות העולם המערבי, הן בשיעור הנשים בבית המחוקקים והן בשיעורן בממשלה. במשרדי הממשלה המצב לא הרבה יותר טוב - ב-2021 רק 30% מהמנכ"לים היו נשים.

רדו עומדת מאחורי מיזמי תעסוקה לנשים בפריפריה ולקהל מגוון - חרדיות בירושלים, ערביות בגליל, פלסטיניות במזרח ירושלים ושילוב בין בדואיות ויהודיות בנגב. היא הקימה תוכנית

יחסי השפעה ופערי שכר במקום העבודה

שני שינויים משמעותיים התרחשו ב־2022 בכל הנוגע לזכויות נשים בעבודה. השינוי הראשון קשור לפערי שכר בין גברים לנשים: חברות שנסחרות בבורסה או מעסיקות מעל 518 עובדים נדרשות מעתה לפרסם דו"ח שנתי על פערי השכר המגדריים בארגון. השינוי השני קשור למניעת הטרדות מיניות: בית הדין לענייני עבודה טבע את המונח התקדימי "יחסי השפעה", שמתאר מקרים שבהם אין יחסי מרות בין הצדדים אבל קיים פער מקצועי או מעמדי. כמו כן, חייד בית הדין כי על המעסיק למלא את חובתו בנושא הטרדות מיניות באופן מהותי ולא טכני. אי אפשר להסתפק בתליית התקנות למניעת הטרדה מינית, למשל, אלא צריך להעביר הדרכות קבועות בנושא כולל דגשים לקראת אירועים "מועדים לפורענות", כמו מסיבות חברה שבהן מוגש אלכוהול.

הרשות לניירות ערך פרסמה לפני כחודש הצעה לפיה תחול חובת גילוי מגדרי בדירקטוריונים של תאגידים. "המטרה היא לתמוך בהגדלת שיעור הנשים בדירקטוריונים ולשקף את המידע למשקיעים", אומרת עו"ד רוני שרון־אבירם מפירמת גורניצקי GNY. "ברמה הבינלאומית אנחנו רואים שהשנה עבר בעיר ניו יורק חוק שמחייב מעסיקים לפרסם את טווח השכר עבור משרה מוצעת – וברחבי ארה"ב צפויים לעבור חוקים דומים ב־2023. זה חשוב, כי באופן מסורתי נשים נוטות לדרוש שכר נמוך יותר, והחוק עשוי לסייע להן לדרוש את השכר המגיע להן. בינתיים אנחנו לא רואים קידום של מהלך דומה בישראל".

לדבריה, אחת הבעיות היא שעדיין קיימים פערים באופן שבו אנו תופסים את תפקידי הגברים והנשים. "במודע או שלא במודע, גם היום, כששני בני הזוג עובדים, רבים עדיין סבורים שהאישה היא זו שאחראית על המרחב הביתי והטיפול בילדים. בפועל, אנחנו יודעים שגם כיום במרבית משקי הבית הנטל על עבודות הבית והטיפול בילדים אינו מתחלק שווה בשווה בין בני זוג. הבעיה הזו מביאה איתה שלל קשיים ואתגרים – החל בקושי של נשים איכותיות להתמנות למשרות בכירות ולהתקדם בסולם הדרגות, ועד למציאות שמובילה אמהות לילדים קטנים לצמצם משמעותית את היקף המשרה ואפילו להיפלט משוק העבודה באופן זמני או קבוע. האתגר כמובן גדול יותר בקרב נשים ממעמד סוציאקונומי נמוך, שלא יכולות להרשות לעצמן לשלם על גנים פרטיים ומסגרות

"השנה עבר בניו יורק חוק שמחייב

מעסיקים לפרסם את טווח השכר עבור

משרה מוצעת. זה חשוב, כי באופן

מסורתי נשים נוטות לדרוש שכר נמוך

יותר, והחוק עשוי לסייע להן לדרוש את

השכר המגיע להן. בינתיים אנחנו לא

רואים קידום של מהלך דומה בישראל"

[רוני שרון־אבירם]

לא מספיק", טוענת שם־טוב. "אני חשה אחריות אישית להראות לנשים אחרות שאין באמת תקרת זכוכית. בסופו של דבר השינוי צריך להתחיל מלמטה – זה חייב להתחיל בחינוך כבר בגילאי גן ובית ספר יסודי, דרך עידוד ילדות לרצות להצטיין במדעים, מתמטיקה ומחשבים, משם לעודד נשים להיכנס לעולמות הטכנולוגיים, להמשיך לתפקידי ניהול זוטרים בארגונים, ומשם להתקדם הלאה בסולם התפקידים ולא לפחד להגיע לפסגת הפירמידה".

אחת הסיבות לכך שגברים שולטים בדרגי הניהול היא כי הם חונכו להיות מלאי ביטחון, בעוד שחלק מהנשים מרגישות שהן לא ראיות לתפקיד או לשכר הגבוה, גם כשהן מוכשרות מעל ומעבר. "אנחנו צריכות ללמד את הבנות שלנו להאמין בערך עצמן, לדעת לדרוש כשצריך, לדעת להתגמש ולהקשיב לקולות אחרים – אבל מתוך אמונה מלאה ביכולות ובאינטואיציה שלנו", סבורה שם־טוב. "יש לי סיפור אישי בהקשר הזה. כששאל זילברמן, מייסד קווליסטט ולימים שותפי בספידווליו, נסע להקים את הסניף של קווליסטט בהולנד והציע לי להחליף אותו כמנכ"לית, הסתייגתי. אמרתי לו: 'תקשיב, יש בכיר אחר שהיה פה לפני, והוא גם מגיע מהעולם הטכנולוגי'. הוא אמר לי: 'כל אחד מנהל מכיוון אחר. את מכירה את החומר היטב, יודעת לבחון דברים, להסתכל לאנשים בעיניים, לפתח, לנהל משא ומתן, וכל הדברים האלה הם לא פחות חשובים'. לימים התברר לי שזה כל כך נכון, וראיתי גם מנכ"לים שמגיעים מהעולמות הטכנולוגיים ופחות הצליחו בביזנס. העובדה שלא באתי מעולם הטכנולוגיה ולא הכרתי את העומק הטכני שלו כמו יוצא 8200, לא אומרת שאני לא יכולה לנהל חברה טכנולוגית".

רק שליש מעובדי ההייטק הן עובדות.

שיעור הנשים בתפקידי ניהול בכירים

עומד על 22.6% בלבד. פחות מ־10%

מהסטארט־אפים מובלים בידי נשים

טלי שם־טוב // צילום: שי אוקנין

**"תחקיר גל"צ של 'פוליטיקלי קוראת'
הביא קולות שניסו לעשות לנו זה
לגיטימציה. נשים שמתייצבות ביומיום
לצד הפמיניזם, ברגע שהתחקיר הגיע
לפתח דלתן המקצועית ועסק בחברים
 שלהן, התנערו משיח ה'מי טו' והרגישו
שהלכנו רחוק מדי"**

[נועה בורשטיין־חדד]

נועה בורשטיין־חדד

בניגוד למה שאולי נהוג לחשוב, הטרדות מיניות לא שייכות רק לעבר. "זה לא ש'פעם היו מדברים ככה' והיום כבר אין את זה. זה נמצא בכל מקום שיש בו יחסי כוח וקיימת האופציה לניצול", מסכמת בורשטיין־חדד, "ואנחנו צריכות להעלות מודעות לדבר הזה ולספר את הסיפורים האלה כדי שהנשים האלה שמשלמות את המחיר יהיו במרכז הבמה ולחייבהן תהיה אותה חשיבות שיש לחייו של עומר אצילי, לדוגמה, שמתויג כמסכן כי הוא נאלץ לפרוש מנבחרת ישראל".

**"השינוי צריך להתחיל מלמטה –
לעודד ילדות לרצות להצטיין במדעים,
מתמטיקה ומחשבים, משם לעודד
נשים להיכנס לעולם הטכנולוגי, להמשיך
לתפקידי ניהול זוטרים, ומשם להתקדם
בסולם התפקידים ולא לפחד להגיע
לפסגת הפירמידה"**

[טלי שם־טוב]

פרטיות בשעות אחר הצהריים". מעבר לשינוי דפוסי חשיבה, שרון־אבירם מציעה כמה פתרונות שהמדינה יכולה לקדם: הגדלת היקף מעונות היום המסובסדים לפעוטות או עידוד של מסגרות אחרות לילדים בגיל הרך שיאפשרו לנשים לצאת לעבוד, לצד עידוד מעסיקים באמצעות מענקים להגמיש עבור נשים את תנאי העבודה – שעות עבודה מותאמות, אפשרות לעבוד מהבית ועוד.

עיתונות נשית עצמאית

נועה בורשטיין־חדד, העורכת הראשית של אתר התקשורת 'פוליטיקלי קוראת', הנכתב כולו על ידי נשים ומנקודת מבטן (גילוי נאות: הכותבת נמנתה עם מקימות היוזמה אך כיום אינה פעילה בה), מסמנת את 2022 כשנה לא קלה עבור נשים. היא נפתחה עם תחקיר על הטרדות מיניות בגלי צה"ל והסתיימה עם תחקיר של קלי רוזן שהביאה עדויות על פגיעות מיניות באשרם במדבר. "תחקיר גל"צ, שעסק בהטרדות מיניות, התעמרות וניצול, הביא אחריו לא מעט קולות קשים של עיתונאים ועיתונאיות שניסו לעשות למיזם שלנו זה לגיטימציה. אפילו נשים שמתייצבות ביומיום לצד הפמיניזם, ברגע שהתחקיר הגיע לפתח דלתן המקצועית ועסק בחברים שלהן, הן פתאום התנערו לחלוטין משיח ה'מי טו' והרגישו שהלכנו רחוק מדי. במקביל, יש כמובן לא מעט נשים ועיתונאיות שאישרו את הדברים אחרי שהכירו את האקלים בתחנה ואת החוויה הקשה של הרבה מאוד חיילות וחילות שם, והתייצבו לצידנו".

התחקיר הוא בעצם שני טקסטים שמספרים על 40 נשים – דרך 40 נשים שונות – של התעמרות בגלי צה"ל. מהתחקיר עולה כי המרחב המבולבל – בשל היותו חצי צבאי, חצי אזרחי – לצד נורמות התנהגותיות היסטוריות קלוקלות של עולם התקשורת, מביאים למצב קצה שבו הגבולות אינם ברורים. "טכנאי מקשיש יכול להטריד מינית חיילת בת 18, לעיני כולם, בלי שזה נראה מוזר לאף אחד, ואפילו נתפס כמשהו מצחיק ב'אווירת התחנה'", מסבירה בורשטיין־חדד. "התחקיר מספר על מפקדים, אנשי תקשורת בכירים, טכנאים ואורחים בתוכניות התחנה שמרשים לעצמם להתנהג אל החילות והחיילות כאילו מדובר בשוק של חפצים. אגב, הכתבת ביקשה להישאר בעילום שם מחשש שזה ינקום בה בהמשך דרכה המקצועית. משיחות שערכנו עם דוברות גל"צ, הבנו שנערך כנס חובה לכל החיילות ובו הוסברו עניינים כמו גבולות והטרדות מיניות, אבל הכנס לא היה חובה לאזרחים העובדים בתחנה, שיש להם חלק גדול באקלים".